

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP
A HAZAI NÉGY EVANGELIKUS EGYHÁZKERÜLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenként egy íven, a Hivatalos Közlemények, mint az Ev. Órálló melléklete, minden két hétben.

A kéziratot a szerkesztőhöz, a hirdetés szövegét és díját a kiadóhivatalba kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KOVÁCS SÁNDOR theol. akad. tanár
Pozsony, Konvent-utca 11. szám.

KIADÓHIVATAL:

HORNYÁNSZKY VIKTOR
hirlapkiadóhivatala, Budapest, V., Akadémia-u. 4.

A lap ára egész évre a „Hivatalos Közlemények“ melléklettel egész évre 10 kor. félévre 5 kor., negyedévre 2.50 kor.

A Hivatalos Közleményeket az anyaegyházak és felsőbbrendű iskolák ingyen kapják.

Hirdetés ára oldalanként 32 kor.

TARTALOM: Böjti hangok. — e. — Kettős nyugdíj. Győrky Pál. — Tárcsa: A szomorú multnak egy okmánya. Adorján Ferenc. — Oktatásügy. Törvényjavaslat az egyetemekről és egyetemi főiskolákról. Dr. Eötvösi Nagy Olivér. — Külföldi krónika. — Egyházi élet. — Felhívás. — Szerkesztői üzenetek.

Böjti hangok.

Nem vala néki formája, se ékessége; nézünk ő reá, és nem vala kívánatos ábrázatja. Es. 53. 2.

Csodálatos egy lapja a szentírásnak Ézsaiás próféta könyvének 53. fejezete. Olvasd az „Úr igaz szolgájának“ ezt a megható rajzát, s lehetetlen, hogy annak vonásait ne ismerd fel benne, a ki Gethsemánén és Golgothán át haladva föltötte be tisztének minden igazságát s engedelmes volt mindhalálig, még pedig a keresztfának haláláig. Az a kép, a melyet a próféta látnoki ecsettől fest, Jézusban, az Úr igaz szolgájában valósul meg. És mi a teljesedés világosságában nézzük a megható képet: a szenvedő Megváltót látjuk magunk előtt.

És vajjon mit látunk? „Nem vala néki formája, se ékessége; nézünk ő reá, és nem vala kívánatos ábrázatja“. Ez a leverő jóslat szomorú valósággá lett. Az a Jézus, a kinek a bethlehemi jászol a bölesője, a kinek sokszor nincs hová fejét lehajtsa, a ki követőitől is önmegtágadást, bűnbánatot, kereszthordozást követel, majd mindenkitől elhagyatva, a porba hullva küzd és imádkozik s végre ellenségeinek szidalma és gúnykacaja, övéinek keserves síralma között fejezi be életét: az a Jézus nem kell az embereknek, annak nincs formája és ékessége az ő szemükben, ábrázatja nem vonzza őket.

Igy volt kezdetben. A zsidók jeleket követeltek s mivel nem volt nekik elég az a jel, a mely Jézus minden szavából és tettéből kisugárzott és isteni dicsőségét hirdette a szegényes emberi formában is, elvetették s „feszítsd meg“-et kiáltottak rá. A pogányok böleseséget kerestek s mivel Jézus bölesesége ellenkezett az ő testi böleseségükkel, a mely a porszülöttét, az embert istenítette, azért dőreségnek mondták a bűnösnek isteni irgalmat nyújtó evangeliumot.

De így van ma is. Jézusnak nincs kívánatos ábrázatja e világ fiai szemében. Nem kell nekik; mert Jézus nem világi hatalommal, fénynyel dolgozik; nem harsogó riadók, nem szemkápráztató eredmények közepette végzi munkáját, hanem a bűnbánó szív szentélyében, a szava előtt alázattal meghajló hívek csöndes, de biztosan ható tevékenysége által. Nem kell nekik; mert úgymond, nem illik bele korunkba, a melynek eszméi és törekvései túlszárnyalták már a názárethi rabbi tanítását; „a modern tudomány eredményei“ ellenkeznek a Krisztus-követelte hittel. Ki ne hallaná naponként e büszke szavakat? Ki ne látná, hogy korunk fiainak óriási nagy része már kész ítéletével, a mely végeredményében ma is azt jelenti: „Feszítsd meg?“ Ha korunk szellemi termékeit, különösen a köz- és korszellemet visszatükröztető napi sajtót nézzük, valóban megdöbbenve kell észrevennünk, hogy mennyire elfordultunk Jézustól. Megdöbbenve kérjük: „Hát csakugyan nincs már helye Jézusnak a mai kor világnézetében?“ . . .

Evangelmi egyház! Érzed-e nagy feladatodat? Nem ér-e a súlyos vád téged is e szomorú tényért? S te, ki Krisztus hívének vallod magad, nem érzed-e, hogy te is részese vagy a nagy mulasztásnak? Ha Jézus azt a helyet foglalná el egyházunkban s minden egyes hívő szívében, a mely Őt megilleti, valóban másképp állnánk, más volna a képe a világnak is. Mert igaz ugyan, hogy e világnak soha sem fog tetszeni a megfeszített és feltámadott Krisztus; de vannak, a kiket e világ hatalma, kincse és bölesesége nem elégit ki, a kik békességet keresnek. Mit tettél ezekért? . . .

Jézus a mi békességünk. A ki ezt őszintén vallja, az másokat is odavezet a békesség fejedelméhez. Ismered-e, szereted-e Jézusodat? Ez a kérdés.

—e.

Kettős nyugdíj.

Tájékoztató nyilatkozat azon kifejezett óhajásra nézve, hogy az egyetemes nyugdíjintézetben bírt nyugdíj-igény kétszeres összegre legyen felemelhető.

A pozsonymegyei esperesség lelkészeinek nevében Schönviszner Kálmán testvér ezen megkeresést intézte hozzám, mint az egyetemes nyugdíjintézet ügyvivőjéhez: „méltóztassék a pozsonymegyei esperesség számos lelkész-tagjának óhajához képest célem közölni, hogy mekkora finansziális kötelezettséggel járna esperességünk nyugdíj-intézetére nézve, ha az egyet. nyugdíjintézeti szabályrendelet 15. §-nak oly alkalmazását kérnők (per analogiam egyet. theol. akad. tanárok), hogy a nyugdíjigény számunkra nem 400 frt. hanem kétszer annyit, 800 frt = 1600 K-t tegyen?”

Mindenekelőtt azt kell hangsúlyoznom, hogy az egyetemes nyugdíjintézetnek adott szervezete *zsinati törvényre támaszkodó egyetemes szabályrendeleten nyugszik*: minélfogva e szervezet megváltoztatása, vagyis ez esetben az eddigi nyugdíj-igény megkésztetése, csakis a jogérvényben álló szabályrendelet megfelelő módosításával, illetőleg kibővítésével történhetnek, a mi pedig az egyetemes közgyűlés jogkörébe tartozik.

Ennek jelzése után azon kérdés támad, hogy lehetséges-e s megengedhető-e, a nyugdíjintézet anyagi hátránya s veszélyeztetése nélkül, másrészt pedig a többi tagok jogsérelme nélkül, az ily külön határozmányon alapuló *kivételes nyugdíj-igény*? Ily kivételre nézve, a mint arra a hozzám intézett megkeresés is hivatkozik, már van praecedens t. i. a theol. tanárok részére rendszeresített külön nyugdíj-igény. Ez újabb pót-intézkedés is tehát lehetséges volna. De valamint a theol. tanárokat illető, — úgy a most kérdésben levő kivételnek is az alapfeltétele az, hogy az egyetemes nyugdíjintézet *mathematikai mérlegének az egyensúlya meg ne ingatassék*: vagyis a kivételes nyugdíj-igénnyel egyes arányban fel kell emelni az ellenszolgáltatásul szükséges járulékokat is. Hasonlatképen legyen megemlítve, hogy akármely életbiztosító intézet is elfogad akár halálesetre szóló tőke, akár elhalasztott életjáradék biztosítására nézve *különböző összegű kötet* a nélkül, hogy az által anyagi érdekeit veszélyeztetve látná. Hasonlóan különböző összegűek a nyugdíj-igények az olyan rendszerű nyugdíjintézeteknél is, melyek a nyugdíjat a szolgálati évek számához kötik s kinek-kinek az egész fizetését biztosítják nyugdíjjal. A mi pedig azt illeti, hogy nem szenvednek-e ily kivétel által jogsérelmet a többi tagok, ez úgy hárrítható el, ha a kivételes nyugdíjigényre vonatkozó határozmány nem hárrítatik az azt kezdeményező egy testületre kizárólag, hanem érvénye, ugyanazon feltételek mellett, kiterjesztetik az egyetemes nyugdíjintézet érdekeltségének bármely tagozatára, vagyis mindenik egyházmegye egyenlően jogot nyerjen arra, hogy a kivétellel élhessen?

Továbbá egyik alapfeltétel gyanánt azt kell feltüntetnem, hogy a pozsonymegyei esperesség lelkészi karának ezen óhaját csak abban az esetben tartom tárgyalásra alkalmasnak, ha a kivételes nyugdíj-igényt *nem személyhez, hanem a lelkészi álláshoz kötötten*, tehát a hivatali utódokra is kiterjedő jogosultsággal és kötelezettséggel, s közülök nem csak egyik vagy másik, hanem valamennyien testületileg óhajtják maguknak biztosítani intézményszerűen, az egyetemes nyugdíjintézet fennállásának egész tartamára állandóan.

Ezek folytán tisztázandó még a kérdéses óhaj abban a tekintetben, hogy a lelkészi nyugdíj megkésztetése-

vel együtt járna egyszersmind az özvegyi ellátási, valamint az árvanneveltetési díjnak is a megkésztetése: vagyis számtételekben is kifejezve az óhaját az, hogy a pozsonymegyei esperességbeli lelkésznek nyugdíja, az egyetemes nyugdíjintézeti szabályrendelet egyéb határozmányainak épségben hagyása mellett s azok értelmében, legyen évi 1600 K, az özvegy ellátási díja évi 800 K, az atyátlan árváé évi 160 K, a szülőtlen árváé évi 320 korona.

E nyugdíj-igény biztosítására szükséges évi járulék kiszámítása, az egyetemes nyugdíjintézet matematikai mérlegének aránya szerint, következő eredményre vezet. Az alapszámításba vett különböző életkorú 697 tagnak, a szabályrendeletben meghatározott nyugdíj-igénye biztosítására kell évi 111,198.64 K jövedelem, ebből egy tag után 159.56 K. Ha tehát megkésztetem a nyugdíj-igényt, akkor az annak biztosítására szükséges évi járulékot is meg kell kétszereznem. E szerint az óhajtott nyugdíj-igény biztosítására, az eddigi járulékokon kívül, egy-egy lelkész után évenként kell még 159.56 K többlet-jarulék, mely a belépéskor 120 K tőke befizetésével s 154.76 K évenkénti járulékkal volna fedezendő.

Miathogy a pozsonymegyei esperesség kebelében 18 lelkész van: a belépésnél kellene tehát fizetniök 2100 K tőkét és évenként, az eddig köteles járulékon kívül, együttesen 2745.68 K.

Hangsúlyoznom kell azonban, hogy e befizetéssel, a szabályrendelet 15. §-ának első pontjában megállapított 10 évi nyugdíjszünet következtében, a *kétszeres nyugdíj-igény csak ezen novelláris intézkedés életbelépésétől számítandó 10 év lejártával nyílnék meg*. Hogy tehát ez a távoli időpont összeessék az eredeti nyugdíj-igény 10 évi karenciájának lejártával, vagyis 1908. évi január 1-jével: visszamenőleg az 1898. jan. 1-től 1905. december 31-ig terjedő időre, a kamatot illetőleg pedig a folyó év végéig fizetni kellene egyszersmindenkorra (tekintettel a szabályrendelet 31. §-ának második pontjára 5%-val) 26467.64 K pótló és belépési tőkét és a folyó évtől kezdve évenként 2745.68 K többlet-jarulékot.

Megjegyzendő még, hogy ezen kivételes jogosultságot a más egyházmegyébe netán eltávozó lelkész nem vihetné magával: csak abban az esetben, ha az a másik egyházmegye is megszerezte lelkészei számára ugyanezt a kivételes nyugdíj-igényt. Fontos az is, hogy minden lelkész-változás esetében mindannyiszor fizetendő a rendes évi járulékon felül 120 K belépési járulék.

Jóval kedvezőbb számtételeket mutathatnék fel abban az esetben, ha a pozsonymegyei lelkész-testvérek óhaját szóról-szóra úgy értelmezhetném, a mint írva van: vagyis ha azt óhajtanák, *hogy csupán a lelkészi saját személyéhez kötött nyugdíj emeltetnék* évi 1600 K-ra, ellenben az özvegy és árva díj-tételek változatlanul maradnának, a szabályrendelet által megállapított eredeti összegükben.

Az erre vonatkozó kiszámítás a következő. Az egyetemes nyugdíjintézet matematikai mérlege alapján a felvett különböző életkorú 697 tag 800 K évi nyugdíjának biztosítására kell évi 37.536.26 K s így egy tag után 53.86 K évi jövedelem, mely 120 K belépési tőke és 49.06 K évenkénti járulékkal fedezendő.

Ennek arányában a pozsonymegyei esperességbeli 18 lelkész után fizetendő volna 2160 kor. belépési tőke és 883.08 kor. évenkénti járulék. Hogy pedig a nyugdíjintézeti szabályrendeletben megszabott 10 évi nyugdíjszünet egybeessék ezen kivételes nyugdíjigény 10 évi karenciájával: e végből visszamenőleg fizetendő 10,684.48 K. Végeredményképen tehát, az utóbb körvonalozott feltétel mellett, a pozsonymegyei esperesség lelkészi nyugdíj-

intézeti pénztára, mely e terhet a bevallás szerint magára vállalná, feltéve, hogy a folyó évi egyetemes közgyűlés e kivételes nyugdíjigény szabályozását elhatározná, ennek biztosítására fizetne pótló és belépési tőke gyanánt 10.684.48 koronát s a folyó évtől kezdve évenként 883.08 kor. többlettjárulékot.

Sajnálom, hogy a számok könyörtelenek a reménykedő óhajjal szemben is. Hiszen ha az egyetemes nyugdíjintézet tervezésénél nem kellett volna a *kivételőség* szempontja előtt meghajolnom: javaslatom bizonyára nem maradt volna meg az egyetemes nyugdíjintézeti szabályrendelet korlátai között.

Vitatható végül azonban, hogy ily novelláris intézkedés, minőt a felmerült óhajlás kíván, időszerű-e most, a nyugdíjintézet fennállása tizedik évének küszöbén, midőn a szabályrendelet 33. §-a alapján a matematikai mérlegnek a revisióját kellend végrehajtannunk? Annál nagyobb figyelmet érdemel pedig ez érv, mert előrelátható, hogy a revisió az egyetemes nyugdíjintézeti szabályrendeletben tetemesebb módosításokat fog vonni maga után. Erre enged következtetni azon örvendetes tény, hogy már a 8-dik év végén tartaléktőkénk meghaladta az 1.100.000 koronát. Némi kilátással biztat az is, hogy az országos két prot. egyház által az államkormányhoz beterjesztett memorandumban, az egyetemes nyugdíjintézetre kívánt évi 267.000 kor. dotáció már meg volt ígérve, s ha a jelen válságos politikai helyzet a revisióig kibontakoznék, reményelhető, hogy a kormány-nyilatkozatokkal megerősített ígért valóra is válik s ezzel módot nyernénk arra, hogy az egyetemes nyugdíjintézetet a közóhajnak megfelelő színvonalra emelhetnők. Figyelemre méltó körülmény e mellett az is, hogy több oldalról mindinkább előtérbe lép azon óhaj, hogy a nyugdíjhoz való jogosultság beállása ne csupán a *munkaképtelenséghez* köttessék, hanem a nyugdíjra jogot adjon a betöltött 40 évi szolgálat is. (Ez utóbbi óhajlásra nézve tüzetesebben kellend majd alkalmilag nyilatkoznom.)

Ezek mind olyan szempontok, melyek azt tanácsolják, hogy a pozsonymegyei esperesség lelkészeinek óhajlását halaszszuk el a küszöbön álló revisió idejére. Ők pedig megnyugodhatnak addig abban, hogy közérdekből is jól cselekedtek, midőn e mindnyájunkat egyiránt érdeklő kérdést felszínre hozták. S ha óhajuk megvalósítását tovább is szorgalmazzák, ezzel legalább azt érik el, hogy a lelkészi nyugdíjigény újjárendezését a hivatott egyházi testületek tanácskozás tárgyává teszik s a kérdés érlelését idejekorán megkezdik.

Gyürky Pál, e. ny. ügyvivő.

TÁRCA.

A szomorú multnak egy okmánya.

A mult nyáron a Magas-Tátrában keresvén pihenést és üdülést, gyakran megfordultam a *felkai* Tátramúzeumban, a hol szép keretbe foglalva egy igen érdekes és tanulságos német nyelvű okmányt találtam.

Az okmány fején, jobbról ugyancsak német nyelven ez a szentírásí mondat áll: „Üldöztetünk, de el nem hagyatunk.” II. Kor. 4. 9. Bal oldalán pedig, néhány sor alatt kezdődőleg az alvó Jákóbot és a mennyei lajtorját ábrázoló csinos kép foglal helyet, mely alatt ezen bibliai szavak olvashatók: „Ha az Isten velem leend és megőriz engem az úton, a melyen most járok és ha ételül kenyeret s öltözetül ruhát adand nekem és békes-

séggel térek vissza az én atyámnak házához: akkor az Úr leend az én Istenem, I. Móz. 28. 20.”

Maga a szöveg szép iniciáléval kezdődik s magyar fordításban így szól:

„Mi, a szepesi felső kerületben levő s a lengyel koronához tartozó felsőmagyarországi tizenhárom városnak egyike, Felka, királyi város bírása és tanácsa az egész keresztyén községgel együtt, készséges szolgálatainkat ajánljuk föl mindazoknak, a kiknek ez a mi igaz bizonyítványunk kezébe kerül, bármilyen állásuak, tisztességűek és méltóságúak legyenek is. És tudomására hozzuk mindenkinek, különösen azoknak, a kiket illet, hogy ezen levelünk fölmutatója, Tisztelendő és Tudós *Seltenreich József* úr, a mi igen szorgalmas volt lelkész és éber lelképásztor urunk a tizenhárom város más lelkész uraival együtt az 1674. év április 30-án rendkívüli törvényszék elé (melyet a biztos és követ urak egyrészt a római császár ő felsége, másrészt Lubomirski Szaniszló Heraclius herceg ő fensége, a mi legkegyelmesebb urunk rendeletére tartottak), Szepesváraljára hivatott, lázadásal és pártütéssel vádoltatott, harmadnap, vagyis május 2-án többi lelkésztestvéreivel együtt (tekintet nélkül arra, hogy a lázadás vádját sem ő rá, sem a többiekre nem bizonyíthatták), lelkészi hivatalától egészen ártatlanul elmozdított s ráadásul minden vagyonától megfosztott, személye pedig számkivetésre ítéltetett. A mely ítélet akkor azzal a föltétellel függesztetett fel, hogy a vádlottak az eléjük terjesztett tértvényt aláírják. A mikor azonban a benne foglalt néhány kemény szó miatt, melyeket lelkiismeretük nem tudott helyeselni, a nevezett tértvény átszolgáltatásának el kellett maradnia, a hozott ítélet június 24-én szigorúan végrehajtatott s fentnevezett kedves lelkész urunk is felsőbbségünk komoly és szigorú parancsára vagyonától megfosztott s ő maga a lelkészlakból s az országból elbocsátatott és nyomorúságba üzetett, tekintet nélkül arra, hogy alázatos fojlamodásokkal többször megkíséreltetett ennek a siralmas cselekedetnek a megakadályozása. Hogy ez nekünk, szegény hallgatóinak, mint elhagyott juhoknak, milyen fájdalmat okoz s mennyire nehéz elviselni, azt forró könyhullatások nélkül ki sem mondhatjuk, mivel azonban meg nem akadályozhatjuk, a jó Istenhez fordulunk panaszainkkal és bűnbánó s áhitatos sóhajlásainkkal és könyörgéseinkkel a hitben való türelemért és állhatatosságért. A volt gyóntató atyánk és hűséges lelképásztorunk iránt tartozó kötelességünk és szeretetünk azonban azt parancsolja, hogy neki nemesak minden kedves és jó dolgot kívánjunk, hanem azt is, hogy boldogulása céljából neki őszinte bizonyítványt is adjunk, a minthogy Isten előtt és jó lelkiismerettel ezennel a legnagyobb őszinteséggel bizonyítjuk, hogy a fentebb említett Tisztelendő és nagyon becsületesre méltó *Seltenreich József* úr, tizenegyedfél esztendőn át hűségesen s a legnagyobb buzgalommal töltötte be gyülekezetünkben és községünkben nagyfontosságú hivatalát, a tiszta tant Isten ígéje s a változatlan ágostai hitvallás szerint nagyon épületesen hirdette s életében és viselkedésében minden gyónó és gyülekezeti gyermekének élő példányképe volt. Különösen pedig a bekövetkezett s negyedfél esztendeig tartó számkivetése alatt, melyet nagy türelemmel viselt nálunk és másutt, akként viselkedett, hogy nekünk, valahányszor alkalma volt rá, a lehetőség szerint a szükséges tanításokkal, a hitben való állhatatossággal, hatásos vigasztalásokkal ennek a szerencsétlenségnek türelemmel való viselésére annyira segítségünkre volt, hogy mi továbbra is szívesen vettük volna, ha nálunk és velünk marad, ha ugyan a naponként növekvő ellen-séges üldöztetés s a leselkedő testi és életveszély követ-

keztében végre nem kényszerült volna végleges távozásra s ekként érdemtellenül, a Jézus nevéért ártatlanul elítélt testvéreivel együtt ennek a nyomorúságnak kerülésére. Hogy tehát ezen levelünk fölmutatója a keresztyén olvasótól se kénytelenítették vigasztalás nélkül távozni, oda irányul szolgálatkész megkeresésünk és kérésünk, hogy őt keresztyén együttérzésből fakadó tanácssal és segítséggel támogassa, tekintettel nemcsak állhatatosságára, hanem jó viseletére és Istennek tetsző életére is, neki segítségére legyen. Ezt a jóselekedetet nemcsak a levelet fölmutató úr fogja alázatos imádságával meghálálni, hanem az Úr Isten is, ki egy korty vizet sem hagy megjutalmazatlanul, fizesse meg a keresztyén jótévedőknek ezerszeresen és védje meg őket kegyelmesen az ehhez hasonló szomorú sorstól, a mit mi nekik tiszta szívből kívánunk. Minek hitelül ezen mi igaz bizonyítványunkat községünk hiteles peesétjével megerősítve szívesen kiadtuk. Felkán, Krisztusnak 1677-ik esztendejében, október 6-án."

A szomorú emlékü okirat nem szorul magyarázatra!

Adorján Ferenc.

OKTATÁSÜGY.

Törvényjavaslat az egyetemekről és egyetemi főiskolákról.

(Lukács kultuszminiszter javaslatának kritikai méltatása.)

Irta: *dr. Eötvösi Nagy Olivér.*

Guizot, a hírneves francia író és államférfi mondotta egyszer, hogy semmi sem veszi el biztosabban a nemzeteket, mint az, ha szavakkal és látszattal fizetnek ki magukat.

Önkénytelenül is e szellemes mondás jutott eszembe akkor, mikor a napilapok Lukács miniszter egyetemi törvénytervezetét hozták hírül. Hogyan? Hát gondolhat nálunk valaki a mai szomorú időkben egyáltalán arra, hogy egy fontos kérdést törvényhozási úton szabályozunk? Bizony bizony, szavakkal és látszattal fizetjük ki magunkat. De aztán lassankint megvígasztalódtam. Azok alatt az évtizedek alatt, mikor parlamentáris kormányzatunk volt, folyton a megoldandó problémák homlokterében állott az egyetemi kérdés, de megoldva még sem lett. Pedig hát alkalom untig elég kínálkozott volna rá. Mennyivel áll tehát rosszabb bázison a jelenlegi javaslat? Akkor sem talált a kérdés megvalósításra, most sem talál. Viszont az előző miniszterek temérdek tervezete is csak akadémikus értékkel bír ma, akár csak a Lukácsé. Tehát érdemes az utóbbival is foglalkozni, mert az eszméket és felfogásokat tisztázó szerepet alig lehet tőle elvitatni. Törvény ebben a formában belőle sem lesz, elődeiből sem lett. Azonban újabb szempontokat, újabb eszméket vetett felszínre, tehát már csak azért is megérdemli a méltatást.

Vizsgáljuk tehát a 38 szakaszra osztott törvénytervezetet, melyet bő — nem egy helyütt határozottan terjengős — megokolás kísér, először is abból a szempontból, mely e helyütt bennünket legközelebről érdekel: a protestantizmus szempontjából.

Bátran kimondhatjuk, hogy ha ez a tervezet törvénynyé lesz, *soha protestáns egyetem e hazában létesülni nem fog*. Ez állítás igazolásául szolgáljanak a következők: a tervezet 9. §-a megengedi, hogy egyetem a törvényesen bevett felekezetek valamelyikének a jellegével is létesíthető. Tehát a lehetőség meg van adva egy evangélikus

vagy egy református egyetem alapítására. De nézzük a feltételeket. A 12. §. szerint a vallás- és közoktatásügyi miniszter előtt igazolandó, hogy a létesítendő egyetem oly *alapítványokkal* fog rendelkezni, a melyeknek használatából és jövedelmeiből az *összes* szükséglet kellőleg ellátható. Azonkívül pedig ki van mondva ugyanezen §-ban az is, hogy minden vagyon, a melynek tőkeállaga az egyetem céljaira rendeltetik, *alapítványi jelleggel* ruházandó fel. Hogy mi az az alapítványi jelleg, arra már — sajnos — ugyanez a törvénytervezet nem nyújt felvilágosítást, hanem az ezzel egyidőben, vagy legfeljebb néhány nappal később közzétett, ugyancsak Lukács kultuszminisztertől származó, tehát az ő intencióit teljes tisztségükben élénk táró *másik törvénytervezet*, mely *az alapítványokról* szól. Ennek a legfontosabb alapelve az, hogy az alapítvány *közjogi* biztosítása végett a miniszter jóváhagyására van szükség mindazon alapítványoknál, melyek értéke a 20,000 koronát meghaladja. Továbbá kimondja ez a tervezet, hogy az alapítványi vagyon kezelésére az egyház is jogosult ugyan, de a miniszter azon alapítványkezelő egyházi szerv tekintetében, melynél az alapítványi vagyonért az autonómia tagjainak *összesége közadózás* útján felelősségre nem vonható: *különleges kikötéseket tehet* (!) Továbbá a kormánynek joga van minden alapítványi vagyon kezelését ellenőrizni, megvizsgálni. Végül joga van az alapítványi ügyekre nézve bárki által tett intézkedést felülvizsgálni és esetleg megsemmisíteni, sőt ha az alapítvány *célját* az állam- vagy a közérdekkel ellentétben állónak tartja, *a célt meg is változtatni* (!)

Elég talán ennyi és e cikk olvasója felment attól, hogy a tervezet retrográd irányú intézkedéseivel e szempontból bővebben foglalkozzam. Elég, ha kimutattam, hogy:

1. az egyetemalapítás az evangélikus egyháznak meg van engedve;
2. kötele azonban az egyetemre szánt vagyonát alapítványként vinkulálni (mert ez kétségkívül több, mint 20,000 korona);
3. az alapítványra pedig a miniszternek itt vázolt, a legszélsőbb szekaturákra is módot nyújtó ellenőrzési, megsemmisítési, sőt egyéb célra való rendelkezési jogát elismerni és tűrni.

Azonban menjünk tovább.

A tervezet szerint az egyetemeknek az a hivatásuk, hogy az elméleti tudományok *összeségét* főbb ágaiban műveljék. Ennek megfelelőleg, minthogy az elméleti tudományok ma már rendkívül elágazóak, csoportosítja, facultásokba szedi az összetartozó tudománycsoportokat. Hiszen így van ez ma is. Egyetemünkben van jogi, orvosi, bölcsészeti, természettudományi, kath. theologiai facultás (Budapesten). Felállít aztán a tervezet egy axiomát: azt, hogy *egyetem létesíthető egyetlenegy facultással is*. Telve reménykedéssel olvassuk a tervezet s lelki szemünk előtt feltűnik már a pozsonyi (theologia), az eperjesi (theologia és jog), a soproni (theologia és bölcsészeti) egyetem, vagy legalább — a mint a tervezet mondja — *egyetemi főiskola* (annyi, mint a csonka egyetem): de reményünk csakhamar szertefoszlik, mikor a tervezet facultás-csoportosítását olvassuk. Az már nem ismer jogi, theologiai, orvosi kart stb., hanem ekként osztja fel a facultásokat:

1. a nyelv és irodalom köre;
2. a társadalmi tudományok és a történelem köre;
3. a matematika és a természettudományok köre;
4. a philosophia köre.

Tehát *a jelenleg létező evang. főiskolák közül egy sem alakulhatna át egyetemi főiskolává*, mert egyik sem

öleli fel azt a tárgykört, melyet a tervezet egy-egy facultástól megkövetel. Már pedig a tervezet 3. §-a kimondja, hogy az egyetemi főiskola az elméleti tudományoknak egy vagy két körében az egyetemmel azonos hivatást tölt be; továbbá, hogy úgy a nyelv és irodalom, valamint a társadalomtudomány és történelem, továbbá a matematika és természettudomány körére, vagy ezek közül kettőre külön egyetemi főiskola szervezhető. Azonkívül pedig fel van állítva a jelzett §-ban az a jogszabály is, hogy minden egyetemi főiskolán a philosophiai tudományok körébe tartozó tárgyak kellő tanításáról is gondoskodni kell.

Miként volna e szerint egy, bár csonka, tehát mondjuk, a legszerűsebb keretben mozgó, egy facultásos evangelikus egyetemi főiskola — szervezhető? Mondjuk, ez egy facultást különösen a jogászok számára óhajtanók szervezni? Kellene felállítani:

1. egy teljes társadalomtudományi és történelmi facultást, mert a jog- és államtudományokat a tervezet a társadalomtudományok csoportjába sorolva, azokat *csak* a történelmi csoporttal *együttesen* engedi facultás-ként szervezni; és

2. egy teljes philosophiai facultást, mert e nélkül a 3. §. szerint egyetemi főiskola egyáltalában *nem* szervezhető. Tehát a philosophiai karon gondoskodni kellene a tervezet értelmében:

a) a metaphysika, logika és philosophia történetének;
b) az ethika, psychologia és paedagogia elméletének és történetének;

c) az aesthetika és a képzőművészet történetének a tanításáról is.

Vagy ha evang. theologiai főiskolát akarnánk egyetemi főiskolává fejleszteni, szervezni kellene a teljes philosophiai karon kívül (melynek pl. aesthetikai tanszéke ma egyáltalában nem foglal helyet a theologiákon) teljes nyelvi és irodalmi facultást, mert ennek tárgykörébe esik bele a görög és a sémi nyelvészet és irodalom, de már a keleti népek története a társadalom és történet-tudományi facultásba tartozik, úgy, hogy könnyen megeshetnék, hogy egy theologia egyetemi főiskolává átalakítása csak úgy volna lehetséges, ha mindjárt három facultásos egyetemet szervezne a fentartó egyházi hatóság.

(Vége köv.)

KÜLFÖLDI KRÓNKA.

Ausztria. A stíriai lelkészegylet még január végén tartotta Grácban összejövetelét, a melyen Sapper segéd-lelkész tartott előadást Schmidt: Egy theologus természet-tudományi vallomása című művéről. Élénk vita keletkezett az előadás után, a melynek során az apologetika majdnem minden fontosabb kérdése lett megvilágítva. A praktikus életbe vágó kérdések és panaszok megbeszélésekor el lett határozva, hogy az államilag előirt interconfessionális iskolai imának katolikus célokra való felhasználása ellen teljes erővel protestálni kell; ép így a temetői kérdésben a klerikális türelmetlenség ellen, követelni kell továbbá az evang. gyári munkások és tisztviselők számára a nagypénteket, mint szabadnapot. Ez év júniusában, mint az összes stíriai protestánsok megnyilatkozását Grácba protestáns nagygyűlést fognak összehívni.

Inkább belső szervezeti kérdésekkel foglalkozott a keleti galíciai esperességi gyűlés Stanislauban. Az elmúlt három évben, mert csak három évenként tartanak esperességi gyűlést, erősen fejlődött a protestantizmus e

vidéken. A lélekszám, dacára az erős kivándorlásnak 400-al szaporodott. Két új egyház keletkezett Stanislauban és Neu-Itzkany, két új lelkészi állomás lett szervezve Hlibokán és Tereblestién, ezenkívül még három új helyen kell lelkészválasztásnak bekövetkezni. Általános kívánság, hogy új énekeskönyv vezettessék be. A lelkészi fizetés javítása végett feliratot intéztek az Oberkirchenrathoz s régen érzett szükségnek, t. i. az esperességi könyvtárnak vetették meg alapját. Mivel az egyes egyházak, hogy nehéz teherrel megszabaduljanak, könnyen adják át iskoláikat az államnak, az esperességi gyűlés nehéz akadályokat gördített e szándék elé, csak hogy az egyházi élet e fontos tényezőjét kezeiben megtarthassa.

A salzburgi evangelikusok egy Salzbund nevű együletet alkottak, a melynek célja az evangelikus hitéletet minden téren előmozdítani, különösen pedig ez iskolák protestáns szellemére különös figyelmet fordítani, legutóbbi gyűlése is több, mint 600 koronát szavazott meg evang. iskolai szükségletekre. A gallneukirchener diakonissa anyaház a drezdai Lutherjátékok tiszta jövedelme címén 13.000 márkát kapott. Arriach ev. község ő felsége a mi királyunktól 1000 K-t kapott új temploma felépítésére.

A klerikális „Reichspost“ érdekes hirt hoz: a boszniai róm. katolikusok közt mozgalom van, hogy H. Abdul Hamid török sultánhoz memorandumot küldjenek, kérve őt, védelmezné meg a boszniai római katolikusokat, a mint azt már elődjei is megtették. A boszniai pápisták így módon akarnak nyomást gyakorolni a bécsi körökre. Szintén jellemző eset: Stadler szerajevói érsek egy mohamedanust kereszteltetett meg a nélkül, hogy a törvényes bejelentéseket megtette volna, ezért 500 K pénzbírságra lett ítélve. A főpap erre kijelenti, hogy az állam rendelete, mely szerint minden egyes áttérés a hatóságnál bejelentendő, érvénytelen azért, mert a szentszék tudta és beleegyezése nélkül lett kibocsátva, ő a maga részéről sem nem fizet, sem nem felel. Ez aztán praktikus alkalmazása a syllabusnak!

A múlt évben Strahmban meghalt egy evang. napszámos, sirja, mert evang. temető ott nincs, a római kath. plébános rendelkezése szerint az öngyilkosok közt a temető szélén lett megásva. A komotau ev. lelkészi hivatal ezt a szégyent nem tűrhette s panaszt emelt a türelmetlen plébános ellen, most végre megjelent az igazságos ítélet, mely szerint az ev. napszámos exhumálandó s tisztességes helyen eltemetendő s mind ez a római plébános költségén.

Különös kitüntetés. Az üdvhadseregnek generálisát Booth Vilmost, ki 76 éves kora dacára még mindig élénken missionál egész Angliában, London városa díszpolgárává választotta. Az erről szóló díszokiratot, melyet Londonban arany dobozban szokás átadni, ez alkalommal fadobozban adták át, egyébként a szokásos ünnepélyességgel. Booth maga kérte, hogy a város a 2000 márkányi arany-doboz árát bocsássa rendelkezésére, hogy ez összegben néhány 100 nyomorultat és éhezőt megvendéghessen, a mi meg is történt. Ha az üdvhadseregének fellépési modora sok tekintetben nevetéses is, Boothnak ez a tette Londonban általános köztetszést aratott.

Olasz-Deniflé. Olvasóink körében ismerős Deniflének, az ismert Luther gyalázónak neve, ki „Luther und Luthertum“ című német munkájában számtalan hazugságot s koholmányt halmozott össze. Nos e munkának I. kötetét most Mercati Angelo paptanár olasz nyelvre fordította le s így most már X. Pius pápának is alkalma nyílik, hogy ezen kétes értékű főmunkában gyönyör-

ködhessék. (X. Pius tudvalevőleg a latin nyelven kívül csak olaszul beszél)

Francia ultramontán hazafiság. Álg, hogy a francia senátus törvényhozásilag véglegesen kimondta az egyháznak az államtól való elválasztását: az ismert harcias *nancy-i* r. kath. püspök, *Turinaz* az ő püspöki lapjában, a „*Sainainé religieuse du diocèse de Nancy*”-ban többek között a következő főpásztori körözvényt tette közzé: „Az elválasztási törvény 1905. dec. 11-én hirdettetett ki. Minthogy ekkép a concordatum felbontatott, a vasárnapi könyörgés „*Domine salvum fac rem publicam* (Uram áldd meg a köztársaságot) többé már nem kötelező. Pótoljuk azt a katolikus egyház egyedüli fejének javáért való könyörgéssel: „*Oremus pro pontifice nostro Pio X.*” Könyörögjünk X. Pius pápánkért. Ez a tény is bizonyítéka annak, hogy a klerikálisok rendszeren jobb katolikusok mint *hazafiak*, az az jobban buzgólkodnak a pápa hatalmáért mintsem a haza felvirágzásáért, bárha ezért felháborodva utasítják vissza, ha szemükre vetjük, hogy nekik még politikai ügyekben is a legnagyobb tekintélyök: Róma! Ninesen-e ez épen így hazánkban is?!

Missiójubileum. 1906. évi július hó 9-én 200 éve lesz annak, hogy az első evang. keresztyén missionáriusok, *Ziegenbalg* és *Plütschau* Indiában, Trankebarban letelepedtek s missionálni kezdtek. Az ág. hitv. evang. missióegyesület (székhelye Lipcse) még ma is áldásosan működik Indiában. Remélhető, hogy e missiói jubileum a missió iránti lelkesedést nagyban fokozni fogja.

Állam és egyház szétválasztása. 1905. évi dec. 6-án a francia szenátus 179 szavazattal 108 ellenében az elválasztási törvény mellett döntött; jöllehet a Rómában lakó kardinálisok a tanácsülés idejére valamennyien olvasó áhitatosságokat végeztek. A római katolikus egyház Franciaországban 38,000 katolikus plébánosról köteles gondoskodni sajátjából; mire 40 millió frankra lesz szüksége. A protestánsok is magok kötelesek ezentúl saját lelkészeik fizetéséről gondoskodni; de ez az ismert protestáns áldozatkészség mellett sokkal könnyebben fog sikerülni, mint a római katolikusoknál, kiknek híveik kevésbé áldozatkészek. A francia római katolikusok száma 36 millió, holott az ág. h. evang. hívők csak 80,000, a kálvinisták 700,000 lelket számlálnak. Átlag véve egy lelkész, felekezeti különbség nélkül az államtól évente 1800 frankot kapott. Ezen összegektől most elesnek mindannyian s azokat számokra pótolni a hitközségek lesznek hivatva. A törvény a francia róm. katolicizmust érzékenyen sújtja; mert azon egyházak, a melyek autonom hitközségekké át nem alakulnak, elvesztik ingatlanait, illetőleg azok a politikai községek szállnak át. Van elég olyan egyház, mely a törvény rendelkezése ellenére önálló hitközséggé nem akar átalakulni; bárha viszont a szabad választási és rendelkezési jog s az állam gyámkodása alól való teljes felszabadulása sokaknak, különösen a főpapoknak felette tetszik. Öt francia kardinális a törvény rendelkezései előtt meghajolt; de még sok püspök ellentállást tanusít. A f. évi március havában tartandó püspöki közgyűlés lesz hivatva a további teendők és tanusítandó magatartás tekintetében dönteni. E törvény még sokáig fogja a francia kedélyeket foglalkoztatni és nyugtalanítani. Kisebb-nagyobb harc még sokáig lesz miatta s e harc rosszabb a schismánál a róm. kath. egyházra nézve. A most folyó templomi hivatalos leltározásoknál a zavarások napirenden vannak s bizonynyal még sokáig fognak tartani.

EGYHÁZI ÉLET.

A „Hivatalos Közlemények” 5. száma márc. 16-án jelenik meg.

Az első magyar evang. gyülekezet Amerikában.

Az észak-amerikai Egyesült-Államokban, Cleveland városában 80 családdal megalakult az első magyar evang. hitközség. Elnökké Masztics Elemért választották (Devicse, Hont m.). A többi tisztviselők: Tóth Mihály jegyző (Új-Malomsok, Győr m.), Ponevács Antal pénztárnok (Nyíregyháza), Dombi György ellenőr (Árpás, Sopron m.), Bors Gábor alelnök (Bakony-Tamási, Veszprém m.); presbyterek: Rendes János (Gecse, Veszprém m.), Bors Ferenc (Bakony-Tamási, Veszprém m.), Kiss Mátyás (Gecse), Balázs József (Szent-András), Tóth Lajos (Bakony-Tamási). A gyülekezet nevében az előjáróság levelet irt Gyurácz Ferenc püspöknek s kijelentette, hogy nem akarnak az odaváló idegen és német sinodusok „mostoha anyasága” és fenhatósága alá tartozni, hanem az a vágyuk, hogy édes hazájuk valamelyik egyházmegyéje vegye be őket kötelékébe. Ők maguk megajánlanak a lelkész fizetéséhez 300 dollárt (mintegy 1500 korona), a többit hazulról kérik, valamint segélyt templomépítésre. Több nem telik tőlök, mert valamennyien szegény munkások, a kik testök töredelmével szerzik s arcájuk veritékével eszik keserves kenyereket. Ha elhagyjuk őket, beleolvadnak más egyházakba. Már eddig is nagy a veszteség. Értesülésünk szerint intező körünkben megvan a hajlandóság, hogy anyagi helyzetünkhöz képest elszakadt amerikai véreink felé hazai közegyházunk mentő kezét nyújtson. Levelök egész tartalma s hangja azt mutatja, hogy itt igazán hívő s buzgó gyülekezet kér támogatást. „Itt a távol idegenben, messze szeretett szülőházánktól, jóformán megtörve a nehéz munka által, egyedül a vallásos érzületünkhöz való visszatérés s az abból merített hit az, mely lelkeinket megnyugtatja. Elhatároztuk, hogy saját vallásunk tanai szerint saját nyelvünkön megalakítjuk Amerikában az első magyar ág. hitv. evang. egyházat, célozván ezzel ápolni és megőrizni ama fenséges vallást, melynek tanai értelmében nevelkedtünk, melynek tanaiért apáink a multban oly sok üldöztetésnek voltak kitéve s melyért annyian szomorú, de dicső vértanúhalált szenvedtek. Célozzuk továbbá azt, hogy idegen felekezetek templomaiban és iskoláiban elkatholikusodott s elreformátusodott gyermekeinket *megmenthessük a mi vallásos meggyőződésünknél*”. Elismeréssel említjük föl, hogy a püspöki kartól kérnek alkalmas lelkészt s nem vetik magukat a bürtön és fegyelmi elől hazulról kiillant ügynevezett lelképásztor botja alá. Meltányolni kell e ragaszkodást s az állam figyelmét hivatalosan fel kell hívni arra, hogy itt gyámolításra szoruló magyarok vannak, a kiket elhagyni bűn volna.

Thököly hamvai. Késmárk és Eperjes között tudvalevően nagy harc támadt a miatt, hogy hol temessék el Thököly hamvait. A miniszterelnök, mint Lőcséről jelentik, most véget akar vetni a vitának. Arról értesítette a két várost, hogy a kérdés eldöntésére bizottságot küldött ki, melynek tagjai: Zsilinszky Mihály, Thaly Kálmán és Thallóczy Lajos akadémiai tagok. Azonkívül Késmárk és Eperjes városok, valamint e városok evangélikus hitközségei egyenként három tagot delegálnak a bizottságba. Vajha minél előbb eldölne az ügy és valahára már itthon tudnánk a nagy bujdosó tetemét.

Szalay Ferenc, a veszprémi egyházmegye múlt őszön elhunyt esperese, végrendeletében 2000 K-t hagyott a községi leányiskolára, a melynek hosszú időn át fíradhatatlan felügyelője s kis bizottsági elnöke volt. Szép

bizonyosága ez annak az erős köteléknek, mely a boldogultat az intézethez fűzte.

Bocskay-ünnep. A bécsi béke és Bocskay emlék-ünnepé tudvalevően országszerte Rogate vasárnapján lesz. Már megkezdődtek a készülődések a nagyobb gyülekezetekben. — *Pozsonyban* az istentiszteletet megelőző napon nagy egyházi estély lesz egy magyar s egy német nyelvű előadással, a melyre egy-egy tanárt kér fel az előljáróság. — *Eperjesen* Gömör János főgymn. igazgató szép beszéddel megokolt indítványára elhatározták, hogy a Caraffa áldozatainak emléktábláját e napon, az ünnepi istentisztelet után leplezik le. Az ünnep emlékére a magyar istentiszteletek számát szaporítják. Ha a fentebbi terv valóra válik, Eperjes lesz az országos ünnepések középpontja.

A pápai ág. hitv. ev. leányegylet március hó 3-án esti 6 órakor a gyülekezeti nagy tanácsteremben felolvasással és szavatokkal egybekötött hangversenyt rendezett a következő műsorral: 1. A madár fiaihoz. Köveskúti Jenőtől. Karének. Előadták az ev. ref. tanítónőképző-intézet növendékei. 2. A vén cigány. Farkas Imrétől. Szavalta: Káldy Margit tanítónőképző-intézet II-od éves növendék. 3. Hallgató magyar. Lavotta Jánostól. Előadták I. hegedűn: Kiss Ernő, Márcsik Mihály, Pakán Árpád; II. hegedűn: Darás Viktor, Kaposi Károly, Tarczy Zoltán; fuvolán: Dávid János; harmóniumon: Bóday István; esellón: Ferenczy István; bőgőn: Dezső Zoltán állami tanítónőképző-intézet növendékei. 4. Kuruc-dalok. Énekeltek: Fodor Jolán, Tok Erzsé, Cserkúti Ilonka és Kovácsics Karolin tanítónőképző-intézet növendékei. 5. Felolvasás Tartotta: Kovács Sándor, a pozsonyi theologiai akadémia tanára. 6. Az én tanyám. Schubert Ferencről. Énekelte: Melha Endre. Zenével kísérték: I. hegedűn: Pakán Árpád; II. hegedűn: Kiss Ernő, Márcsik Mihály; esellón: Ferenczy István állami tanítónőképző-intézet növendékei. 7. Népdalok. Énekelte a leányegylet énekkara. 8. Havasi rózsá. Tompa Mihálytól. Szavalta: Hammer Mici úrhölgy. 9. Népdalok. Átírta: Sarudy Ottó. Énekelte a tanítónőképző-intézet növendékei énekkara. 10. Rákóci-induló. Farkas Imrétől. Szavalta: Vitnyédy Anna ev. ref. tanítónőképző-intézet növendék. 11. Mazur. Zsaskovszky Ferencről. Karének. Előadta a leányegylet énekkara.

A hangversenyre a közönség zsúfolásig megtöltötte a tanácstermet és sűrű tapsokkal kísérte az előadásokat. Kovács Sándor az Athenaeum kiadásában megjelenő Nagy magyar Protestáns Egyháztörténetből olvasott fel nagyobb részletet a XVIII. század protestáns egyházi életéről. A hangversenyt tréfas tárgysorsjáték követte s szép összeg gyűlt be az egylet céljaira. Az óriási érdeklődés, mely az egész télen át tartott, évtizedeken át tartott, évtizedeken át lankadatlan kitartással folytatott gondos, céltudatos, következetes lekipásztóri munka eredménye, a mit követendő példaképpül állítunk gyülekezeteink elé.

Rövid hírek. Nyiregyházán az új gymnasium már tető alatt van s szeptemberben átadhatják rendeltetésének. Szép emléke lesz Bocskay esztendejének. A gyülekezet új szabályrendeletét az egyházmegye javasolta módosításokkal végleges formájában megállapították. Egy képviselőtestületi tag ellen, a ki az egyházzal és szer-tartásaival szemben ellenséges magatartást tanúsít, a megtorlást határozták el.

Zichy Mihály †

Egy igazi nagy lélekkel lettünk szegényebbek. Szegényebb a magyar faj, mely hatalmas művészi teremtő

szellemet vesztett benne, szegényebb a keresztyén humanizmus, szegényebb a protestantizmus, a melynek egyik legfenségesebb harciosa ejtette el most esetjét Szentpétervárott.

Csak a minap méltatta egyik munkatársunk mesteri Lutherjét és soron van már Messiása. Szédítően nagy gondolatok örvénye nyílik előttünk, a nagyság forró lehellete csap lelkünkre alkotásaiból. A legfenségesebb tárgyakat megkapó eredetiséggel s igéző elevenséggel ábrázolta; nem mulatságból való játékot űzött a színekkel, hanem dönthetetlen igazságokat hirdetett apostoli lélekkel. Szabad szellem volt, a ki a cári udvarban is megőrizte függetlenségét; merész szárnyalását bámulták inkább, sem hogy gátolni merjék. A despota hirben álló cárok a művész ihletét, képzelme szabadságát jobban tisztelték, mint akár idehaza. Vele is megtörtént, hogy csak akkor jöttünk rá, mily kincset birunk benne, a midőn híre már egész Európát betöltötte. Gautier Teofil francia kritikus „szörnyű lángésznek” nevezte el.

Nálunk ismertebb művei: Erzsébet királyné Deák ravatalánál, Madách-, Arany-, s Petőfi-illustációi, valamint az aradi bitófa (a Vértanúk Albumában). 1827 okt. 15-én született, 1906 márc. 1-én halt meg, tehát 79 évet élt. Pályája haláláig folyton emelkedett.

FELHÍVÁS!

A bécsi béke háromszázados fordulója s az országos Bocskay-ünnep alkalmából a Luther-Társaság alkalmi füzetet ad ki híveink számára. A füzet az *Egyházunk Nagyjai* című vállalatban jelenik meg több szép képpel. Benne lesz a bécsi békekötés oklevelének záradéka, Bocskay István fejedelem képe s több más kép is emelni fogja értékét. Szövegét Kovács Sándor pozsonyi theol. akad. tanár szerkeszti.

A tartalmas díszes füzet ára csak 20 fillér lesz. Luther-Társaság azért szabta ily olcsóra, mert tömeges megrendelésre számít. Felhívjuk azért a lelkésztestvéreket, a minden rendű tanítványokat igazgatóságait, hogy a gyülekezetükben s intézetükben honos legcélszerűbb módon a figyelmet e füzetre felhívni, számára megrendelőket gyűjteni szíveskedjenek.

A füzeteket húsvét hetében küldjük szét.

A füzet német és tót nyelven is meg fog jelenni.

A megrendelők számának bejelentését f. évi március hó 31-éig kérjük a nyelv pontos megjelölésével közvetlenül Hornyánszky Viktorhoz, Budapest, Akadémia-utca 4. szám alá.

Szerkesztői üzenetek.

A. F. Nyiregyháza. A bírálat még az év elején megjelent Elkerülte figyelmedet. Eljárunk.

H. P. Ochtina. A dolog többszörös utánjárást igényel, azért csak a jövő héten küldhetünk értesítést.

N. L. Szentantalfa. Levélben válaszoltunk.

Zichy Mihálynak

„LUTHER WARTBURGBAN“ című képe ne hiányozzék egy protestáns családban se.

Kapható 6 és 12 koronás kiadásban

Petrik Gézánál Budapesten, II. ker.,

Donáti-utca 49. Megfelelő keret külön.

Hazai Bank Részvény-Társaság Nádor-utcai fiókja

Alaptőke 15.000.000 kor.

BUDAPEST, V., NADOR-UTCA 18. SZ.
Számlanyelv: Németül Hazai Bank. Telefonszám: 86-01.

Tartalék 2.225.000 kor.

Biztos tőkebefektetés és legolcsóbb sorsjegyek

a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület új nyereménykötvényei.

Az első ciklusban évenként három-szor június 5, október 5, február 5

300.000
600.000
300.000

koronás főnyeremények

40.000 és 20.000 50.000 és 20.000, 40.000 és 20.000 koronás melléknyeremények kerülnek sorsolásra.

Egy évi nyeremények összege:

1,571.000 kor.

— Minden egyes sorsjegy —
— oktettenül kétsorsolható. —

A nyeremények főösszege:

32,221.300 kor.,

a törlesztési hűzások főösszege:

36,938.705 kor.,

mind az öt ciklusban.

A vevőnek a rendkívül előnyös nyereményhúzásokon való járték csak fa vételár kamatába kerül, mert a legkisebb nyeremény és a törlesztéses hűzásokkal sorsolt nyereménykötvényért járó nyeremény-szelvény árfolyamértéke jóval több, mint a sorsjegyek mai ára.

Minden egyes nyereménykötvény, illetve a kötvény kisorsolása esetén az arra kiadandó nyeremény-szelvény az összes nyereményhúzásokon végig — tehát 70 éven át — járhat, e szerint többször is sorolható nyereményvel. A nyereménykötvényeknek biztosított az államnak, városoknak és községeknek nyújtott kölcsönök képzék és a törlesztések, valamint a nyeremények pontos kifizetésért a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület összes vagyonával külön is kezelskodik. Ezeket a nyereménykötvényeket adjuk:

a) készpénzfizetésre a mindenkor pontos napi árfolyamon darabonként 20 korona foglalót kivéve. A sorsjegyekre kívánatra igen jutányos feltételek mellett megfelelő előleget nyújtunk.

b) az 1888. XXXI. t.-c. értelmében kiadott részletvekre

18 havi 10 koronás, vagy 32 havi 6 koronás részletre.

1906. március hó 15-ig beérkező rendeléseknél intézetünk ezen az áron árfolyamemelkedés esetén sem változtat.

Már az első részletnek postautalványon való beküldése után megküldjük a sorsjegyek sorozatát és számát tartalmazó törvényesen kiadott részletvev, melynek alapján a vevő azonnal megszerezheti a kizárólagos jártékjogot.

a) KÉSZPÉNZFIZETÉSRE:

Megrendelési jegy:

Hazai Bank Részvénytársaság Nádor-utcai fiókja, Budapest, V., Nádor-utca 18. Székeskerületnek részére a napi árfolyamon számlára készpénzfizetés ellen, darab Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületi nyereménykötvényt küldeni. Mai postával küldök Önöknek foglalótul darabonként 20 koronát, azaz összesen koronát, míg a határozatos összeggel székeskerületnek utánvételt beszedni. folyószámlán hitelezni.

Kell:

A megrendelő neve:

(olvasható aláírás)

Pontos lakásnév:

b) RÉSZLETVEVRE:

Hazai Bank Részvénytársaság Nádor-utcai fiókja, Budapest, V., Nádor-utca 18. Megrendelőik Önöknek a prospektusunkban foglalt feltételek szerint az 1888. XXXI. t.-c. értelmében kiadandó részletvev darab Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületi nyereménykötvényt. A vételárát darabonként koronás havi részletben fogom törleszteni. Az első részletet összesen kor. ma postautalványon küldöm címükre.

Kell:

A megrendelő neve:

(olvasható aláírás)

Pontos lakásnév: